

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
географічний факультет

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
катедра світової політики, дипломатії та туризму

Волинський національний університет імені Лесі Українки
катедра готельно-ресторанної справи, туризму і рекреації

Луцький національний технічний університет
катедра туризму та готельно-ресторанної справи

Ужгородський національний університет
катедра туризму

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
географічний факультет

Економічний університет у Катовіцах (Польща)
факультет менеджменту

Університет Градець-Кралове (Чехія)
факультет інформатики та менеджменту

Національна туристична організація України
Інститут досліджень діаспори

Міжнародна науково-практична конференція

**КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ТА
ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ У
РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ГРОМАД:
НАУКОВІ ЗАСАДИ, ПРАКТИКИ,
КОЛАБОРАЦІЯ**

(до 35-річчя катедри країнознавства та туризму
Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

21 листопада 2025 року

УДК 338.483/.484(477)(06)(082)

К91

Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові засади, практики, колаборація: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 21 листопада 2025 р.) – К., ТОВ «Геопринт», 2025. – 336 с.

*Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
протокол № 5 від 27 листопада 2025 р.*

ISBN 968-617-674-073-5

Збірка матеріалів міжнародної науково-практичної конференції містить її програму та результати студіювань науковців, педагогів і аспірантів різних регіональних центрів, а також практиків. У публікаціях висвітлюються та аналізуються питання сучасних концептів використання спадщини (від protect до use and develop), теорії музеології та пам'яткознавства в успішному розвитку громад і туризму, моделей, технологій та інструментів використання спадщини задля розвитку територій, логістичних аспектів сталого туризму для громад, кроссекторальних колаборацій в розвитку територій, успішних практик застосування наукового знання для розвитку туризму та громад, проблем збереження і охорони культурної спадщини в освітньому процесі і науковому дискурсі, матеріальних і духовних втрат населення Українського Полісся внаслідок російськоукраїнської війни та їхнього подолання, природи як головного ресурсу для різних видів туризму та основної принади для рекреації і відпочинку, туристсько-рекреаційного потенціалу як засобу досягнення цілей сталого розвитку та складника конкурентоспроможності територій, штучного інтелекту, віртуальної реальності, цифрових платформ у покращенні туристського досвіду та операційних процесів

© Винниченко І., упорядкування, 2025

© ТОВ «Геопринт», 2025

Туристсько-рекреаційний потенціал як засіб досягнення цілей сталого розвитку та складник конкурентоспроможності територій

Кривенкова Р., Мельник А. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНО -РЕКРЕАЦІЙНОЮ ГАЛУЗЗЮ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.....	225
Чуєва І., Потапова Н., Винниченко І. УКРАЇНСЬКА СПАДЩИНА ГЕОРГІЯ ВЕГМАНА.....	227
Гринюк Д. ЗМІСВІ ВАЛИ ТА ДОТИ КИЇВЩИНИ ЯК НЕДООЦІНЕНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ РЕСУРС: ПАРАЛЕЛІ КОЛЕКТИВНОЇ ПАМ'ЯТІ ВОЄННИХ ЧАСІВ ВІД МИНУЛОГО ДО СЬОГОДЕННЯ.....	231
Lemberskyi O., Lysenko Y., Mazurenko L. VIRTUAL TOURISM: PROSPECTS AND DEVELOPMENT IN UKRAINE...	236
Дідух Я. РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ: ПОТЕНЦІАЛ ПРОТЕЗУВАННЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ПОСЛУГ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	238
Кривенкова Р., Леженцева О. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВОЄВОДИНА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК СКЛАДНИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІЙ.....	242
Нікішина О., Носова Н. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКІВ УКРАЇНСЬКОГО ПРИЧОРНОМОР'Я.....	245
Trokhymets O., Staszewska A. SMART TOURISM AS A TOOL FOR ENHANCING COMPETITIVENESS IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT	248
Піньковський В., Петренко І., Винниченко І. МІСЦЯ ПАМ'ЯТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ЯК ТУРИСТСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ: НІМЕЦЬКА СКЛАДОВА.....	250
Любченко В., Титарєва В. ВИННИЙ ТУРИЗМ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ.....	253
Плюшко Р., Головчук Ю. РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ У СТАНОВЛЕННІ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ ТА ПІДВИЩЕННІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	256

традиційними, так і специфічними для виноробної сфери. Враховуючи необхідність забезпечення широкого спектра якісних складових, винний туризм традиційно розглядається як вид туризму, більш доступний для фінансово забезпеченої категорії населення.

Таким чином, винний туризм позиціонується не лише як самостійний вид, але й як потенційний комплементарний елемент у структурі комплексних туристичних програм і маршрутів. Складові програми винного туру охоплюють відвідування об'єктів, безпосередньо пов'язаних із виноградарством та виноробством, включаючи дегустаційні зали винні льохи (погреби), а також інтеграцію історико-культурних пам'яток. Привабливість винного туризму визначається не тільки сенсорним досвідом дегустації, але й естетичною складовою, що включає візуальну привабливість виноградників, природних пейзажів, а також архітектурних рішень місцевих виноробних підприємств та відповідних регіонів.

1. Мальська М., Філь М., Пандяк І. Гастрономічний туризм: навч. посібник. Київ: Каравела, 2022. 304 с.
2. Матвеев В. Винний туризм як рекламний фактор й інструмент для стимулювання розвитку конкурентного потенціалу виноробних підприємств України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. №10. Ч.4 2015. С. 29-31. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/matveev.htm?utm_source
3. Всеукраїнська асоціація гастрономічного туризму. *Статистичний збірник з розвитку гастрономічного та винного туризму в Україні за 2023 рік* — Київ: ВАГТ, 2023. URL: <https://foodtravel.com.ua>.
4. Любченко В. Винний туризм: поведінка споживача. *Development service industry management*. 2025. №3. С. 185-194. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2025-11\(28\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-11(28)).
5. Liubchenko V., Kalenska V. Wine tourism in Ukraine: status and prospects. *Eximia*. 2025. Vol. 14, No 1. P. 326-340. DOI: <https://doi.org/10.47577/eximia.v14i1.558>.
6. Компанія Ukraine Travel Lab Віч-на-віч з сомельє: онлайн -дегустація кращих українських вин. URL: <https://cutt.ly/yrT6NTc8>
7. Бойко В., Бойко Л. Винні тури як складова агротуризму. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління* 2024. № 12. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-12-01>.

Плюшко Руслан, Головчук Юлія

РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ У СТАНОВЛЕННІ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ ТА ПІДВИЩЕННІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У сучасних умовах глобалізації та інтеграції економічних процесів медичний туризм набуває особливого значення для формування позитивного іміджу держави та зміцнення її економічного потенціалу. Для України цей напрям стає не лише перспективним видом діяльності, а й важливою складовою соціально - економічного розвитку регіонів. Водночас ключовим чинником ефективного функціонування системи медичного туризму є людський капітал –сукупність

знань, навичок, досвіду та професійних компетенцій фахівців, які забезпечують конкурентоспроможність галузі.

Людський капітал є рушійною силою розвитку медичного туризму, адже саме висококваліфікований персонал формує якість послуг, довіру пацієнтів і репутацію медичного закладу. Професіоналізм лікарів, компетентність середнього медичного персоналу, а також управлінців, маркетингологів і координаторів медичних послуг створюють додану вартість, що визначає привабливість медичного туризму на міжнародному ринку.

Успішний розвиток цього напрямку потребує не лише матеріально-технічної бази, але й **інтелектуальних інвестицій** – у підготовку та підвищення кваліфікації кадрів, розвиток мовних і комунікаційних навичок, освоєння міжнародних стандартів обслуговування пацієнтів. У цьому розумінні людський капітал виступає основним ресурсом, який не зношується, а навпаки – зростає за умови правильного управління ним [1; 2].

Формування кадрового потенціалу медичного туризму має мультиплікативний ефект для регіонів. З одного боку, відкриваються нові робочі місця як у сфері охорони здоров'я, так і в суміжних галузях – готельному бізнесі, транспорті, маркетингу, юриспруденції, ІТ. З іншого боку, підвищується рівень доходів населення, зростає купівельна спроможність і активізується місцева економіка. Таким чином, **інвестування у людський капітал стає інвестицією у стійкий регіональний розвиток.**

Особливої актуальності ця тема набуває у післявоєнний період, коли Україна стикається з необхідністю відновлення не лише інфраструктури, але й людського потенціалу. Медичний туризм у поєднанні з реабілітаційними програмами може стати інструментом соціальної стабілізації – допомагаючи не лише пацієнтам, а й громадам, що отримують нові можливості для працевлаштування та професійного розвитку.

Успішний регіон у сфері медичного туризму – це той, який вміє розвивати, мотивувати та утримувати своїх фахівців. Розвиток системи безперервного навчання, удосконалення кадрової політики, створення сприятливих умов праці та соціальних гарантій формують основу довгострокової конкурентоспроможності як закладу охорони здоров'я, так і регіону загалом.

Проте, досліджуючи різні територіальні одиниці стало зрозуміло, що медичний туризм особливо впливає і на рівень життя самої громади міста, в якому розміщуються зони лікувально-профілактичні, реабілітаційні. При цьому підвищується рівень конкурентоспроможності певного міста, наприклад шляхом дотримання одного із найфундаментальніших чинників розвитку туризму – невинне збереження та оновлення міського середовища, тобто розвиток інфра-

структури та реновація публічного простору, що сприяє економічному піднесенню міст, а це в свою чергу призводить до поліпшення якості життя населення та знову ж таки приваблює гостей.

Рекреаційно-туристські ресурси володіють позитивними властивостями для економічного розвитку держави. Таким чином, Карпатсько-Подільський район знаходиться на високому рівні відносно туристсько-рекреаційних можливостей, представляє собою сім областей: Вінницька область, Тернопільська та Хмельницька області, Львівська, Закарпатська, Чернівецька та Івано-Франківська області. Важливо оцінювати медичний туризм також з економічної сторони, адже дана сфера є значним бюджетоутворюючим джерелом, що має значку цінність як для конкретних міст, так і усієї країни.

Також програма розвитку медичного туризму за замовчуванням включає створення додаткових робочих місць як у секторі охорони здоров'я для лікарів, середнього та молодшого медичного персоналу так і для працівників немедичних напрямків спеціалістів організаційної структури підприємства (від господарської частини до юридичного відділу). Загалом, сфера медичного туризму може створювати кваліфікованих працівників, надаючи варіанти навчання та отримання необхідної освіти, що може розширити можливості працевлаштування для місцевих жителів [3, с. 24-27; 4].

Нижче, на рисунку 1, проілюстровано складники впливу медичного туризму на підвищення соціального розвитку регіону, в якому він розвивається, шляхом підвищення рівня його конкурентоспроможності. Зображена схема демонструє, що медичний туризм виступає каталізатором позитивних змін у декількох ключових напрямках – розвитку інфраструктури, економічному прирості та формуванні нових можливостей для зайнятості населення.

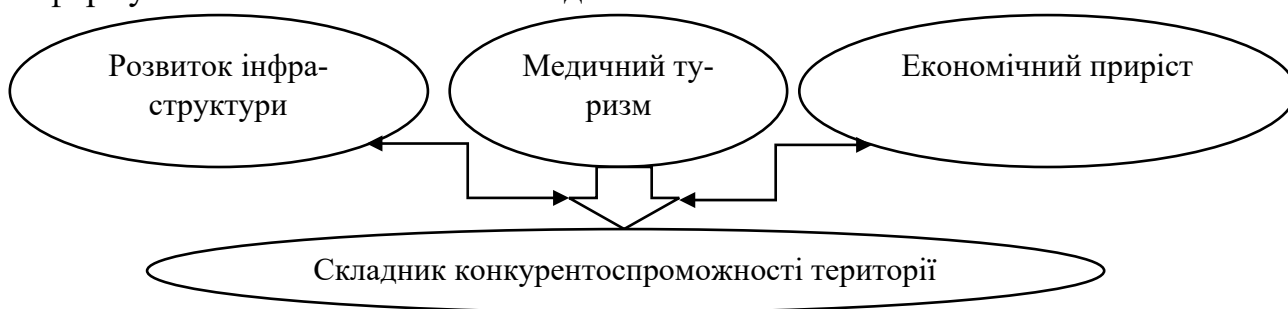

Рисунок 1. Вплив медичного туризму на формування конкурентоспроможності території

Джерело: створено авторами на основі [1; 5, с. 220-222]

Рисунок 1 ілюструє взаємозв'язок між розвитком інфраструктури, економічним приростом і медичним туризмом як ключовими чинниками формування конкурентоспроможності території. Така взаємодія свідчить, що медичний ту-

ризм не лише стимулює економічну активність регіону, а й сприяє підвищенню його інвестиційної та соціальної привабливості.

Отже, людський капітал є стратегічним ресурсом становлення медичного туризму в Україні. Високий рівень професійної підготовки медичних працівників, управлінців і сервісного персоналу сприяє формуванню якісної системи надання послуг, розвитку підприємництва в сфері охорони здоров'я та підвищенню добробуту місцевих громад. Інвестування у людський капітал, розвиток освітніх програм, підтримка кадрової мобільності та впровадження інноваційних підходів до управління персоналом здатні перетворити медичний туризм на один із ключових напрямів відновлення та зростання України.

1. Holovchuk Y., Dybchuk L., Tsilnyk O. The Concept of Regional Tourism Systems in the Context of Sustainable Development. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2025. Vol. 11. № 1, p. 231-238. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2025-11-1-231-238>
2. Головчук Ю.О., Галаченко О.О., Ночвіна О.А., Дибчук Л.В., Мазур Г.М. Кадровий менеджмент та стратегічне планування у сфері охорони здоров'я в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.1.44>
3. Графська О.І., Головчук Ю.О., Никига О.В. Інноваційні засади регіональної політики розвитку туризму. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2023. С. 24-27. DOI: 10.25313/2520-2294-2023-1-8550
4. Головчук Ю.О., Голод А.П., Графська О.І., Дудаш О.І., Крижанівський Т.Я. Модернізація регіональних туристичних систем на засадах сталого розвитку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2023. № 2. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-2-8600>
5. Головчук Ю.О., Мороз С.Р., Кучер П.В. Розвиток оздоровчого туризму як напрям модернізації санаторно-курортного господарства регіону. *Економіка та суспільство*. 2022. С. 220-222. № 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure69-39>

Оболенцева Лариса

ТУРИЗМ У СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ПЕРЕДУМОВИ, ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ

У нинішніх соціально-економічних реаліях туристичний сектор виступає важливим інструментом зміцнення соціально-економічного потенціалу, стимулювання регіональної інтеграції та підвищення рівня життя місцевих громад. Завдяки динамічному розвитку, туризм дедалі більше сприяє економічній стабілізації, створенню нових можливостей зайнятості та формуванню умов для сталого позитивного впливу на соціальну сферу. Туристичний сектор виступає важливим чинником підвищення престижу регіону як усередині країни, так і на світовій арені, зміцнює його впізнаваність, формує позитивний імідж і сприяє розвитку національної самосвідомості.

Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові засади, практики, колаборація: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 21 листопада 2025 р.) – К., ТОВ «Геопринт», 2025. – 336 с.

Упорядник І.Винниченко

За зміст, орфографію та стилістику тексту, а також за порушення авторських прав відповідальними є автори публікацій

Збірка матеріалів міжнародної науково-практичної конференції містить його програму та результати студіювань науковців, педагогів і аспірантів різних регіональних центрів, а також практиків. У публікаціях висвітлюються та аналізуються питання сучасних концептів використання спадщини (від protect до use and develop), теорії музеології та пам'яткознавства в успішному розвитку громад і туризму, моделей, технологій та інструментів використання спадщини задля розвитку територій, логістичних аспектів сталого туризму для громад, кроссекторальних колаборацій в розвитку територій, успішних практик застосування наукового знання для розвитку туризму та громад, проблембереження і охорони культурної спадщини в освітньому процесі і науковому дискурсі, матеріальних і духовних втрат населення Українського Полісся внаслідок російсько-української війни та їхнього подолання, природи як головного ресурсу для різних видів туризму та основної принади для рекреації і відпочинку, туристсько-рекреаційного потенціалу як засобу досягнення цілей сталого розвитку та складника конкурентоспроможності територій, штучного інтелекту, віртуальної реальності, цифрових платформ у покращенні туристського досвіду та операційних процесів